

KČJ/BSTYQ: Stylistika | Seminář

Pondělí 8.00 – 9.30 (P 23)

Čtvrtek 11.30 – 13.00 (P 4)

Mgr. Michal Kříž, Ph.D. | michal.kriz@upol.cz

Seznam tematických okruhů pro semináře navazuje na podobně koncipovaný seznam témat pro přednášky. V semináři půjde o (1) rozšíření kontextu a o doplnění informací získaných v přednáškách a také o (2) systematizaci praktického nácviku.

Ke každému semináři jsou přiřazeny otázky (popřípadě úkoly), na které si každý účastník semináře samostatně najde odpovědi, které budou prezentovány v průběhu každého semináře.

(1) Úvodní seminář: jaký bude LS, o čem budeme mluvit a o čem budete psát:

(2) Stylistika jako vědní disciplína: základní přehled (tradice a historie) & terminologie (styl, stylistika, spisovnost, příznakovost, variantnost atd.). Charakteristika praktické stylistiky. Základní literatura ke studiu.

Mluvenost vs psanost: základy mluveného projevu a neverbální prostředky; základy psaného projevu, tvořivá práce s textem. Základy elektronické komunikace.

Otázky & úkoly:

1. Mluvený výstup 1: krátké zamyšlení o smyslu výuky slohu na 2. st ZŠ.
2. Osvětlete pojem *adekvátnost* v kontextu stylistiky.

(3) Stylistické aspekty výstavby textu: styly primární a sekundární, slohové postupy a útvary a jejich modifikace, zvl. popis a vyprávění.

Otázky & úkoly:

1. Vyhledejte libovolný text, který reprezentuje jeden ze slohových postupů (popište charakteristické znaky).
2. Vyhledejte základní definice vyprávění (uvedte zdroje).

(4) RVP a ŠVP: český jazyk a literatura: komunikační a slohová výchova. Dílčí výstupy, učivo a tematické okruhy pro 2. st ZŠ.

Otázky & úkoly:

1. Vyhledejte a vypište klíčové kompetence komunikační a slohové výchovy podle RVP pro 2 st. ZŠ.
2. Osvětlete pojmy: singulární styl - obecný styl, styl komplexní - styl simplexní, styl individuální - styl interindividuální.

(5) Problematika slohových prací: zadání, hodnocení. Diskuze o výuce slohu na ZŠ a SŠ, státní maturity. Ukázky slohových prací a jejich rozbor.

Otázky & úkoly:

1. Mluvený výstup 2: Zkušenosti s výukou slohu na ZŠ nebo SŠ, vztah k psaní.

(6) Slohová charakteristika výrazových prostředků 1: stratifikace a diferenciacie jazyka, stylovost a spisovnost; prostředky hláskové a grafické.

Otázky & úkoly:

1. Vysvětlíte funkční příznak *hovorovosti* (uvedte příklady).

(7) Slohová charakteristika výrazových prostředků 2: morfologické a slovotvorné prostředky. Stylistické aspekty gramatického systému.

Otázky & úkoly:

1. Charakterizujte základní slovotvorné postupy a jejich případnou stylovou diferenciaci.

(8) Slohová charakteristika výrazových prostředků 3: lexikální prostředky a stylistické využití významu slov.

Otázky & úkoly:

1. Vyhledejte v učebnicích českého jazyka pro 2. st ZŠ příklady na jevy jazykové synonymie, antonymie a polysémie.

(9) Slohová charakteristika výrazových prostředků 4: syntaktické prostředky.

Otázky:

1. Naznačte význam pojmové dvojice *věta–výpověď*.
2. Charakterizujte *kontaminaci*, *zeugma* a *anakolut*, vyhledejte příklady.

Psané výstupy k zápočtu:

- (1) Napište recenzi na libovolný jev, událost nebo skutečnost (umění, služby apod.); rozsah: cca 2NS.
- (2) Napište vyprávění podle obrazového materiálu.
- (3) Argumentační esej (téma podle vlastního výběru).

Celkem odevzdaných výstupů za LS k zápočtu (elektronicky nebo v tištěné podobě): 3+1

Literatura

Základní:

Čechová, M. *Komunikační a slohová výchova*. Praha: ISV 1998.

Čechová, M., Krčmová, M., Minářová, E. *Současná stylistika*. Praha: NLN 2008.

Hoffmannová, Jana a kol.: *Stylistika mluvené a psané češtiny*, Praha: Academia 2016.

Karlík P., Nekula M., Pleskalová J. (eds.): *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*, 2018
<https://www.czechency.org/slovník/V%C3%9DKLADOV%C3%9D%20SLOVN%C3%8DK>

Karlík, P., Rusínová, Z. (eds.): *Příruční mluvnice češtiny*, kap. Stylistika (699–780). Praha: Lidové noviny, 2008 (2012).

Pleskalová, Jana a kol.: *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky*, Praha: Academia, 1997 (zvl. kap. „Stylistika“, s. 296–335 vč. soupisu literatury).

Doplňující:

Bečka, J. *Česká stylistika*. Praha: Academia 1992.

Brabcová, R. a kol. *Formy práce v seminářích didaktiky mateřského jazyka a slohu pro 1. stupeň ZŠ*. Praha: UK 1984.

Čechová, M. *Vyučování slohu: úvod do teorie*. Praha: SPN 1985.

Čechová, M. a kol. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přepracované vydání. Praha: ISV 2000.

Filipec, J., Čermák, F. *Česká lexikologie*. Praha: Academia 1985 (zvl. kap. 4 – Vztahy lexikálních jednotek)

Hausenblas, K. *Výstavba jazykových projevů a styl*. Praha: UK 1971.

Havránek, B., Weingart, M. *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha: Melantrich 1932.

Krobotová, M. *Úvod do české stylistiky*. Olomouc: VUP 2001.

Krobotová, M. *Cvičení z české stylistiky*. Olomouc: VUP 2005.

Nünning, A. (ed.) *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006.

Svozilová, N. *Jak dnes píšeme/mluvíme a jak hřešíme proti dobré češtině*. Praha: H&H 2003.